

Дата: 22.03.2024

Група 23

Урок 25

Тема: Динаміка Холодної війни. Протистояння НАТО і ОВД. Прояви міжнародної напруженості (Берлінська криза, війна в Кореї, Карибська криза, війни у В'єтнамі й Афганістані).

Мета: знати зміст понять «Берлінська криза», «Карибська криза», «розрядка», Берлінської та Карибської криз, воєн у Кореї, В'єтнамі, Афганістані; уміти використовувати карту як джерело інформації про події «холодної війни».

Матеріали до уроку

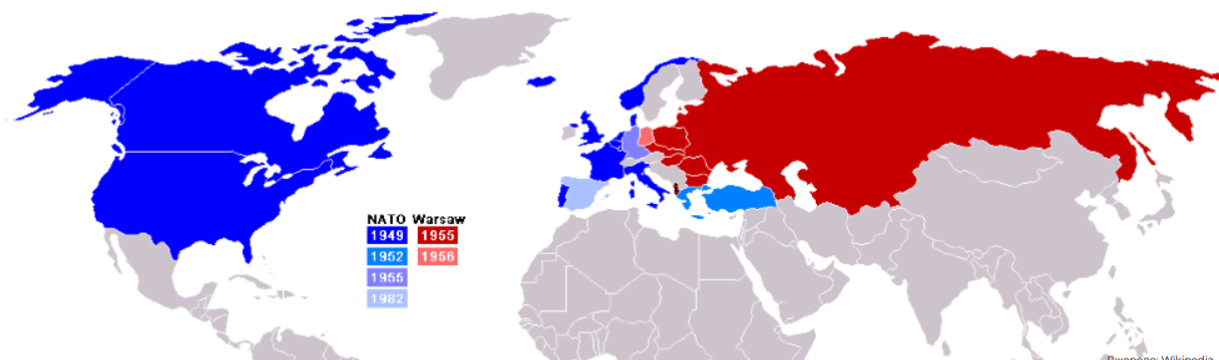
Промова В. Черчілля у Фултоні (5 березня 1946 р.)

<https://www.youtube.com/watch?v=iqhGICZuGNM&t=27s>

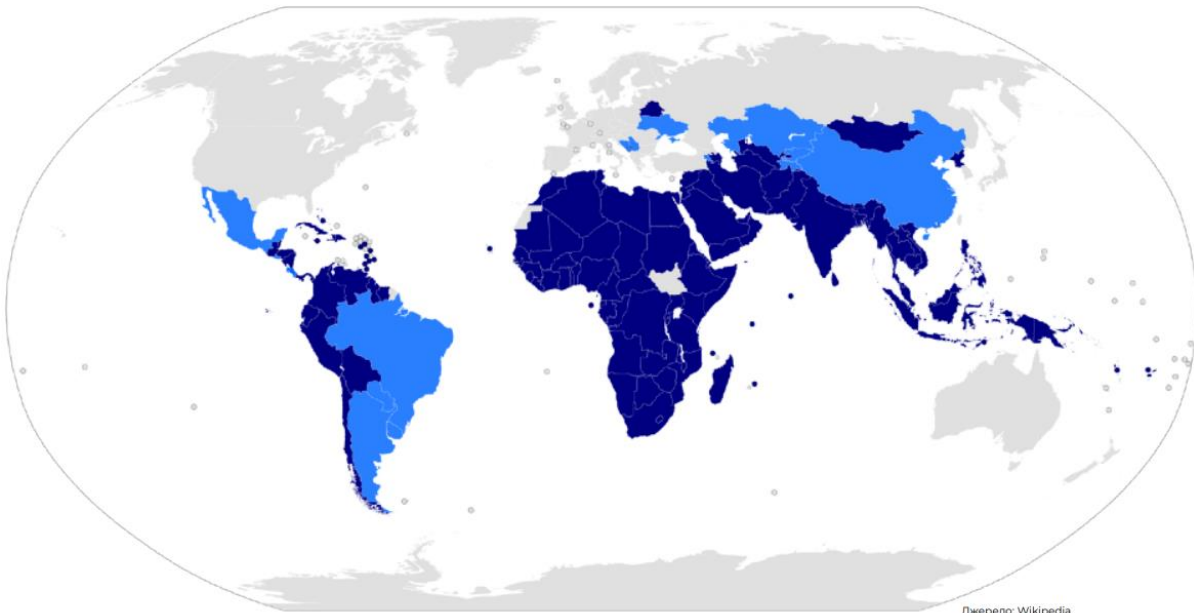
Перегляньте відео Холодна війна | Пишемо історію

https://www.youtube.com/watch?v=G_8i6MpGXlQ

- Холодна війна — політичне, ідеологічне, економічне, військове протистояння між капіталістичним табором (США та їхні союзники) та соціалістичним табором (СРСР та його союзники).
- 1949 рік — утворення військово-політичного блоку НАТО (США, країни Західної Європи, пізніше інші країни).
- 1955 рік — утворення військового союзу «Організації Варшавського договору» (соціалістичні країни на чолі з Радянським Союзом).
- 1961 рік — «Рух неприєднання» — неформальне об'єднання країн, що виступали проти диктату в міжнародних відносинах. Ініціатори — Індія, Єгипет, Індонезія, Гана та Югославія.
- 1962 рік — Карибська криза. Загроза ядерної війни.
- 1959–1975 роки — Друга індокитайська війна. У 1964 році у війну проти комуністичного Північного В'єтнаму безпосередньо вступили США.
- 1979–1989 роки — Афганська війна. Інтервенція військ Радянського Союзу в Афганістан.



Північноатлантичний альянс і Організація Варшавського договору (1949–1990 рр.). Схеми.
Синій колір — держави-члени НАТО, червоний — ОВД.



Рух неприєднання. Синій колір — члени організації, блакитний — спостерігачі.

1. Динаміка «холодної війни»

- **1-й період (1945-1975 рр.).** У 1975 р. вперше в ході Загальноєвропейської наради з безпеки і співробітництва в Європі була зроблена спроба побудувати нову систему міжнародних відносин на принципах мирного співіснування між державами.

- **2-й період (кінець 1970-х – початок 1990-х рр.).** Загострення протистояння. Пошук шляхів примирення, насамперед через перегляд новим керівництвом СРСР основних зовнішньополітичних принципів, а також демократичні перетворення в країнах колишньої соціалістичної системи та її розпад.

Причини холодної війни

- 1) Вплив військових на внутрішню і зовнішню політику наддержав
- 2) Мілітаризація суспільного життя
- 3) Пошук зовнішнього «ворога» для консолідації суспільства
- 4) Боротьба наддержав за сфери впливу

Методи «холодної війни»

- пропагандистська війна, активна участь США і СРСР, НАТО і країн Варшавського договору в регіональних конфліктах, боротьба за вплив на країни «третього світу», економічне і технічне шпигунство, гонка ракетно-ядерних і звичайних озброєнь, активізація діяльності розвідувальних служб, ідеологічні диверсії, стратегія взаємного ядерного залякування, протистояння військово-політичних блоків на міжнародній арені тощо.

2. Берлінська криза

Приводом до **Берлінської кризи (1948–1949 рр.)**, одного з перших проявів «холодної війни», було проведення в західній частині Німеччини — **Тризонії** (території, окупованої військами США, Великої Британії та Франції) — грошової реформи і введення нової грошової одиниці. СРСР, скориставшись тим, що в угоді про статус окупованого Берліна не були передбачені правові основи чотирьох секторів міста, у червні 1948 р. створив перешкоди для транспортного сполучення

між *Західним Берліном* (три сектори міста, де перебували війська США, Великої Британії та Франції) і *Тризонією*. Фактично *радянські війська встановили блокаду Західного Берліна*, що тривала 324 дні.

Відповіддю західних країн було створення «повітряного мосту», що діяв понад рік. Американські та британські літаки доставили до Західного Берліна за цей час близько **1,6 млн тонн** продовольства, медикаментів, палива, устаткування, інших вантажів. Проте жителі міста відчували значні труднощі, особливо у зв'язку з нестачею палива в зимовий період.

Спроби ООН зняти блокаду виявилися безуспішними, однак введення ембарго (заборони) у ряді країн на постачання деяких товарів у Радянський Союз вплинуло на радянське керівництво, і СРСР зняв блокаду.

3. Війна в Кореї (1950–1953 рр.)

Збройний конфлікт між Корейською народно-демократичною республікою та Корейською республікою, що тривав з **25 червня 1950 року до 27 липня 1953 р.**

У 1945 р. Корея тимчасово була розділена по 38-й паралелі. Північні райони окупували радянські війська, південні – американські.

У червні 1950 р. північнокорейські війська перейшли 38-му паралель.

Через втручання у війну китайських «добровольців» – регулярні частини збройних сил КНР, а також радянських військових фахівців Г. Трумен погрожував застосувати ядерну зброю.

У 1953 р. зафіксовано існування на Корейському півострові 2-х держав – **Республіки Корея і КНДР.**

4. Тимчасове «потепління» 1953-1956 рр.

- у 1953 р. СРСР і США володіли водневими бомбами й мусити шукати шляхи покращення відносин, щоб не допустити фатального зіткнення;

- з 1954 р. зв'язок між СРСР і США та їхніми союзниками почав слабнути. Як у Західній (Франція), та і в Східній (Румунія, Югославія, Албанія, Угорщина) Європі деякі країни вже не підтримували беззастережно США та СРСР.

Загострення

- **1956 р.** – арабо-ізраїльське протистояння
- **1956 р.** – придушення радянськими військами повстання в Угорщині
- **1961 р.** – зведення Берлінської стіни (155 км. кордону між НДР і Західним Берліном)

5. Карибська криза

Карибська криза — надзвичайно напружене протистояння між СРСР і США через розміщення Радянським Союзом ядерних ракет на Кубі з **22 по 28 жовтня 1962 р.**

Проголошення президентом США Дж. Кеннеді морської блокади Куби.

Переведення військ НАТО і країн Варшавського договору в стан бойової готовності — світ опинився на межі нової війни.

Вирішення конфлікту шляхом домовленостей у взаємних поступках обох країн: СРСР забирають ракети з Куби і допускають туди інспекторів ООН; США

протягом шести місяців знищують свої ракети в Туреччині і не роблять спроб здійснення перевороту на Кубі.

6. Війна у В'єтнамі

26 вересня 1959 – 30 квітня 1975 рр. війна між комуністичним Північним В'єтнамом (підтримував СРСР і КНР) і Південним В'єтнамом (підтримували США, Австралія, Південна Корея, Нова Зеландія).

Наслідок: створення незалежного В'єтнаму і його орієнтація на СРСР. США не досягли бажаного результату в регіоні.

7. Війна в Афганістані (1979–1989 рр.)

Війну в Афганістані (1979–1989) СРСР розпочав, щоб закріпити в країні приведений до влади прорадянський режим. Стотисячне радянське угруповання взяло під контроль великі міста й шосе, але в гірській місцевості афганські повстанці — **моджахеди** — за підтримки Ірану, Пакистану, Китаю та Сполучених Штатів Америки успішно воювали проти радянських та урядових військ. Не маючи навичок ведення війни в умовах гірської країни та відповідного озброєння, радянські військові зазнавали тяжких втрат від моджахедів, які воювали на своїй землі, захищали свою батьківщину й релігію.

Поворотним моментом у війні стала поява на озброєнні в моджахедів американських переносних зенітно-ракетних комплексів «*Stinger*», якими вони збивали радянські літаки й вертольоти. Радянська армія вже не була непереможною, до того ж СРСР зазнавав міжнародного тиску, який тільки посилювався.

Дії Радянського Союзу засудила Організація Об'єднаних Націй, Захід запровадив санкції, США припинили переговори із СРСР про укладення договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Чимало країн, зокрема США, бойкотували Олімпійські ігри 1980 р. в Москві.

Радянська економіка наприкінці 1980-х років була неспроможна фінансувати війну в Афганістані. Це змусило радянського лідера Михайла Горбачова підписати **Женевські угоди про її закінчення. У середині лютого 1989 р. останні радянські військові залишили нескорений Афганістан.**

Урок 26

Тема: Період «розрядки» в міжнародній політиці. Гельсінська конференція 1975 р. Рецидиви Холодної війни на зламі ХХ–ХХІ ст.

Мета: знати зміст проведення Гельсінської конференції; про причини, ознаки, динаміку та наслідки «холодної війни», міжнародний тероризм; політику розрядки, Гельсінську конференцію.

Матеріали до уроку

— «Розрядка» — період ослаблення протистояння та нормалізації відносин між капіталістичним блоком на чолі з США та соціалістичним блоком на чолі з СРСР в 70-х роках ХХ століття.

Основні передумови розрядки були такі:

досягнення військово-стратегічного паритету (рівноваги) між СРСР і США — усвідомлення громадськістю і керівниками провідних держав катастрофічності будь-якого ядерного конфлікту;

негативний вплив гонки озброєнь на економіку СРСР та інших країн світу, посилення антивоєнного руху в США та інших державах, великі людські втрати й моральна криза під час війни у В'єтнамі; поглиблення взаємозалежності і взаємозв'язку країн світу, неможливість наодинці розв'язати екологічні, енергетичні та інші глобальні проблеми.

— 1968 р. — відкрили для підписання «Договір про нерозповсюдження ядерної зброї».

Він передбачає три ключових принципи:

— нерозповсюдження ядерної зброї;

— поступове роззброєння;

— можливість використання ядерних розробок у мирних цілях.

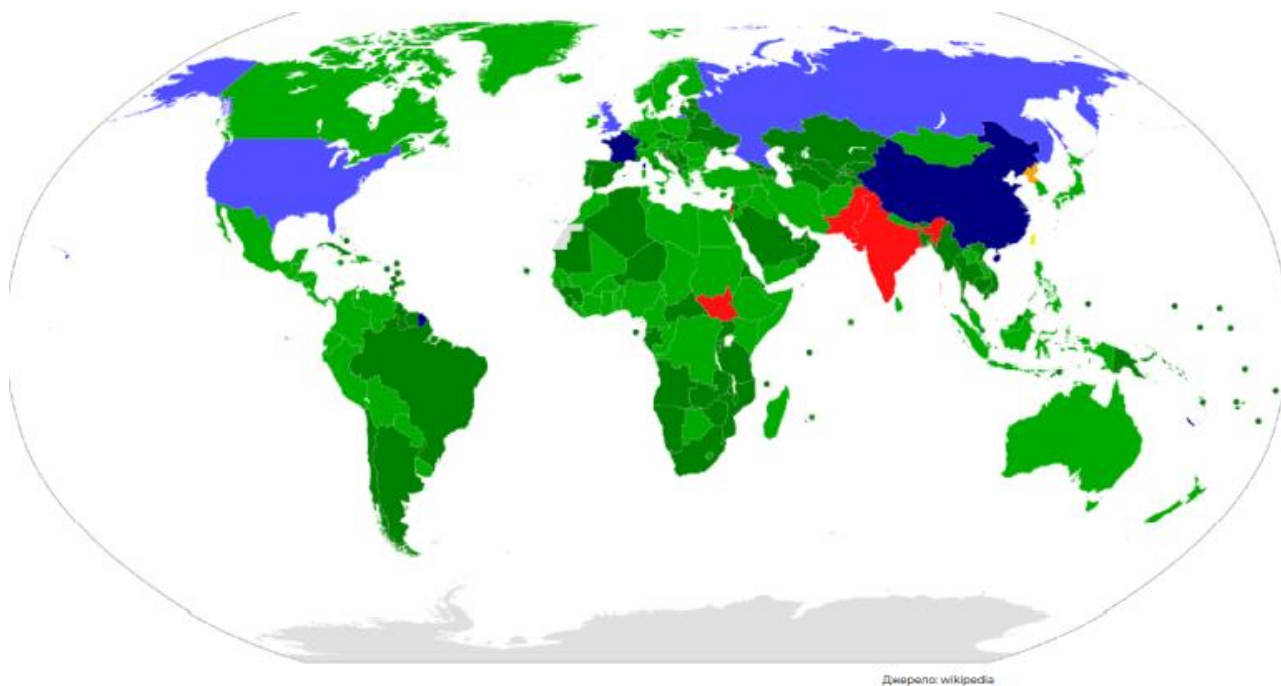
— 1975 р. — Гельсінська конференція. Підписання Гельсінського заключного акту. Закріплення територіальних підсумків Другої світової війни, принципу непорушності територіальних кордонів та зобов'язання дотримуватися прав та свобод людини.

— 1970–71 р. — вирішення проблеми Західного Берліна. «Нова східна політика» В. Брандта. ФРН визнає НДР, відмовляється від територіальних претензій.

1983 р. — Рейган проголошує СРСР «імперією зла».

1980–1988 рр. — Ірано-іракська війна.

1990–1991 рр. — Війна в Перській затоці. Операція «Буря в пустелі».



Країни-учасники «Договору про нерозповсюдження ядерної зброї».

Домашнє завдання:

1. Підготувати конспект
2. Виконати самостійну роботу за посиланням <https://forms.gle/Prj3UekdoB2MY6rJ9>

